Stekelstaart versus witkop

HARM NIESEN

De rosse stekelstaart eend en de witkopeend, kent u ze? Waarschijnlijk niet, want beide soorten zijn niet bepaald gewoon in Nederland. En toch loont een kennismaking de moeite, want er zit aan deze eenden een leerzaam verhaal…

Rosse stekelstaart

Dwaalgast

De witkopeend is een Euro-Aziatische eend van het zoete water. In Spanje zit een populatie, die het tot voor kort erg moeilijk had. Vooral door verdroging en vernietiging van hun habitat en door de jacht. In landen als Turkije en Kazachstan zitten er veel meer, met een populatie van enkele tienduizenden zijn ze daar niet echt bedreigd. In Nederland is het een dwaalgast, met minder dan gemiddeld één exemplaar per jaar.

Witkopeend en geoorde fuut

Exoot

De rosse stekelstaart lijkt oppervlakkig gezien veel op de witkopeend, in ieder geval de vrouwtjes van beide soorten. Deze soort komt in Europa van nature niet voor. Het is een Noord-Amerikaanse soort, die met name in Groot-Brittannië op grote schaal uit waterwild-collecties is ontsnapt. In ons land zijn ze het gehele jaar in zeer kleine aantallen te zien, met name bij Lelystad en bij Leiden. Meer dan een stuk of 20 komen er niet voor in ons land en dat aantal is al zo'n 50 jaar constant. Het is dus een exoot. Maar een invasieve exoot, een soort die zich exponentieel uitbreidt en

Rosse stekelstaart

andere, inheemse soorten, bedreigt, is het zeker niet. Trekken doen ze niet of nauwelijks.

Paniek

Zoals gezegd, met de Spaanse populatie van de witkopeenden ging het jarenlang slecht. Jaren geleden ontdekte men, dat vrouwtjes van de witkopeend de balts van de mannelijke Rosse stekelstaarteenden, aantrekkelijker vonden dan de balts van de mannen van hun eigen soort en werden kruisingen tussen witkopeenden en rosse stekelstaarten in Spanje ontdekt. Maar aangezien er zich geen wilde populatie rosse stekelstaarten in Spanje vestigde, zijn deze kruisingen vermoedelijk in gevangenschap ontstaan. In ieder geval zijn Rosse stekelstaarten in Spanje net zo schaars als in ons land. Toch stond er bij veel vogelbeschermers paniek. Zij vreesden dat door hybridisatie de witkopeend in Spanje en op den duur zelfs wereldwijd, zou uitsterven. Nogal overdreven, want juist onder eenden en ganzen komt hybridisatie in de natuur veel voor en dat heeft nooit tot het uitsterven van een soort geleid.

Witkopvrouwtjes vielen voor de balts van de stekelstaartmannen.

Nonnetjes

Desondanks werd internationaal besloten, de enige grote populatie van rosse stekelstaarten buiten het oorspronkelijk leefgebied, die in Engeland dus, uit te roeien. Ondanks het feit, dat de kans dat een Engelse stekelstaart ooit in Spanje terecht zou komen, buitengewoon klein is. Zoals gezegd, het zijn niet zulke trekvogels. Kosten noch moeite werden gespaard. Vele duizenden werden er geschoten, maar uitroeien lukte natuurlijk niet. De vogels waren zo slim om zich te concentreren op de weidse Schotse meren, waar ze voor de jagers niet te benaderen waren. En er werden aanzienlijke aantallen vrouwelijke nonnetjes, een andere eendensoort geschoten, omdat de jagers, zoals gewoonlijk, niet bij machte waren hun prooi fatsoenlijk te determineren.

Peperduur

De acties hebben miljoenen ponden gekost en ja, het gaat nu erg goed met de Spaanse witkopeenden. Maar dat staat helemaal los van de uitroeiingcampagne in Engeland. Een betere bescherming van de Spaanse wetlands en een verbod op de jacht op de witkopeend hebben voor een onverwacht sterk herstel van de populatie gezorgd. De peperdure uitroeiingcampagne in Groot-Brittannië was nutteloos en overbodig. Ter lering: welk soort maatregelen hebben het gewenste resultaat en welke zijn bij voorbaat als nutteloos te kwalificeren…

Witkopeend